

תחת מטר המהלומות והאכזבות - מסתמו שינוי עמוק במחנה הפידאיון

ב עוד שהמלחמה בהפסקות בין הצבא הירדני ואירגוני הפידאיון מתלקחת מדי פעם, והם לוחמים על עצמם קיומם וחייהם, קורים דברים מוזרים מאד בקרב הפידאיון. במרכז דברים אלה עומד הרעיון שזכה לכינוי "פלסטין הקטנה". פלסטין הגדולה — היא הרעיון של הקמת מדינה פלסטינית בכל ארץ ישראל המערבית, על חורבנה של מדינת ישראל. רעיון זה הוא המטרה המוצהרת של כל אירגוני הפידאיון. הניסוח המקובל הוא, "מדינה פלסטינית דמוקרטית ולא-כיתתית, בה יחיו יהודים, נוצרים ומוסלמים בשוויון". פלסטין הקטנה היא, לעומת זאת, הרעיון של הקמת מדינה פלסטינית בצד ישראל, בשטחים המוחזקים של הגדה המערבית ורצועת-עזה. כל אירגוני הפידאיון רואים בו, באופן רשמי, בגידה במטרותיהם. זה כרוז. לכן מוזר שבעתים מה שקורה עכשיו.

ג'ורג' חבש

נאי'י חוואמה

קבעו הם, בכרוז תשובה נרגז: "הפתרון הדמוקרטי — אין פירושו בשום פנים ואופן הסכמה לתוכנית אבנרי. נקודה זו הועלתה ונדונה עם אותה חבורה ימנית בפני קהל גדול של נוער ערבי, וכן הוצגו הניסוחים המילוליים של פתרון אבנרי ושל הפתרון הדמוקרטי. למרות זאת דבקו אותם יסודות ימניים בדעתם שיש זמיון בין שני הפתרונות, בטענה כי שני הפתרונות גם יחד מסכימים להישארות היהודים בארץ."

כולם מאשימים את כולם

ל פני כמה ימים הודיע הדי"ר סארטאחי שהוא תומך בהקמת המדינה הפלסטינית (ה"קטנה"), כ"שלב" בדרך להגשמת המטרה הסופית. הדי"ר סארטאחי הוא אדם חשוב, המנהיג העליון של אירגון הפידאיון קטן ובלוט, שביצע כמה ממעשייהחבלה הקיצוניים ביותר במטוסים. אפשר היה להתעלם מכך, לולא הקדים את דבריו נאי'י חוואמה, אדם חשוב הרבה יותר. חוואמה הוא השמאלני הקיצוני שבין מנהיגי הפידאיון — ראש "החזית העממית הדמוקרטית לשיחרור פלסטין", הקטן שבין שלושת האירגונים העיקריים במחנה הפידאיון. בראיון לעיתון בשפה הצרפתית המופיע בביירות, "לאוריאן" (ה"מזרח"), גילה חוואמה בניהפנוקים של השמאל החדש העולמי, גילוי מדהים: שרבים מבין ראשי אירגוני הפידאיון תומכים ברעיון המדינה הפלסטינית בצד ישראל. טען חוואמה: סוכנים אמריקאים ערכו סקר בין הפידאיון, כדי לבדוק את יחסם לרעיון זה. בסקר זה נתברר שיש לכך תמיכה רבה. מוכן שחוואמה אמר מה שאמר כדי להשמיע את עמיתיויריביו באירגונים האחרים. לייחס להם רעיון בוגדני. זו היא תופעה חוזרת רבת-משמעות: הפידאיון, וגם מנהיגים פלסטיניים אחרים, מאשימים איש את רעהו בתמיכה בהקמת מדינה פלסטינית, בצד ישראל. תוך כדי כך הם מגלים שיש תמיכה רבה ברעיון זה, ומתוכחים עליו.

הבובות של אורי אבנרי

מי היא אותה "חבורה ימנית", שהטיחה האשמה כזאת בפני אנשי חוואמה? הכוונה היא, כמובן, לאנשי פתח. כך נוצר מצב שבו אנשי פתח ואנשי "החזית העממית הדמוקרטית" מטיחים אלה בפני אלה את אותה האשמה נוראה עצמה: שהם מסכימים, בסתר ליבם, וכניגוד לכל הכרזותיהם החגיגיות, להקמת מדינה פלסטינית בצד ישראל, תוך השלמה עם קיומה. כדי להתגונן בפני האשמה זו, הקדיש לה פתח חלק ניכר מספר שהופיע זה עתה בפאריס, ושפורסם קודם לכן בביטאון האירגון, בביירות. שמו בצרפתית "ה" מהפכה הפלסטינית והיהודים", לפי השמועה, נכתב הספר עלידי יאסר ערא' פאת. מבחינה מסוימת, יש בספר התקדמות. בעליו מתייחסים כפעם הראשונה

מעבר הפידאיון

נה ברצינות ליחסים בין הפידאיון ליהודים. הם מפרידים בין היהודים בעולם, עימם הם מבקשים דו-שיח ובירור, ובין היהודים בישראל. גם הפעם מתנגדים אנשי פתח למתן מעמד כלשהו ליהודים במדינה הפלסטינית, שתקום אחרי חיסול ישראל. הם פוסלים את הרעיון של מדינה דו-לאומית, ואפילו רעיון של איזור דו-עדתי לפי הדוגמה הלבנונית. אולם בפעם הראשונה מועלה, בחצי פה, הרעיון שבשלב הראשון, בחקופת המעבר, יהיה צורך בהסדר קולקטיבי. הרמז: עד שייכון מישטר דמוקרטי אמיתי שבו לא יהיה הבדל בין ערבי ויהודי, ולא יהיו זכויות לאומיות לשום עדה, יכול להיות צורך בהסדר קולקטיבי עם היהודים. יש כאן לפחות התחלה של הכרה בקיום קולקטיבי ישראלי — צעד גדול מאוד קדימה בהתפתחות הנפשית של הפידאיון, אם כי אין לו משמעות לגבי ישראל עצמה.

התקפת מחץ בוואשינגטון

ל מנגנון המסופע של אירגון פתח (ושל "אירגון השיחרור הפלסטיני", הכפוף לו) ערוך ברחבי העולם למלחמה ברעיון המכונה, דרך קבע, "תוכנית אבנרי". בסאון מנגנון זה בהשינגטון, פלסטין החופשית, ראיין את אבנרי בעת שהותו בבירת ארצות-הברית. הראיון פורסם בגליון נומבר 1970, תוך הקפדה ראוייה-לציון על הנאמנות לדברי המרואיי, שנמסרו בלואם, ללא תיקונים והשמטות, למרות שעיקר דברי אבנרי היו על תוכנית פתח. אולם במאמר ראשי, פסל העיתון בשצף-קצף את "תוכנית אבנרי". תוך כדי כך גילה העיתון טפח מן הנעשה מאחורי הקלעים, בקרב הפלסטינים עצמם. עיקר ההתקפה מכוונת נגד פלסטינים התומכים ברעיון זה. נאמר בו: "בעלי החסות של תוכנית רוג'רס מעלים עכשיו סכסס חדש. הסכסס הוא, מדינה פלסטינית בשטחים המוחזקים של הגדה המערבית ורצועת עזה. מוזרה יותר מן הרעיון עצמו היא העובדה שהרעיון מועלה על-ידי כוחות-הכיבוש הישראליים, בשיתוף-פעולה עם סוכניהם הפלסטיניים... התחלנו לשמוע על אירגונים כגון, החזית הלאומית הפלסטינית, אירגון האינטלקטואלים הפלסטיניים, וכו', התובעים את הקמתה של, ממשלה פלסטינית מהפכנית, על, שטח נייטרלי, והלוחמים למען שיחרור המולדת הכבושה". היישות הפלסטינית הנייטרלית המוצעת אינה אלא המשך לתוכנית-רוג'רס האומללה. אוסף הכוחות, שלכל אחד היה תפקיד משלו, וכולם פעלו תחת הדגל של, שלום על פי תוכנית רוג'רס, לא הצליחו לעצור את המהפכה. עכשיו הם מרימים את הדגל של מדינה פלסטינית בשטחים המוחזקים (הדגשה במקור). והם משתדלים להוסיף גורם

ה וואטמה עצמו עמד לא פעם במצב בו היה נאלץ להגן על עצמו מפני האשמה כזו. כדי למצוא חן בעיני השמאל החדש העולמי, התקדם במיקצת לקראת הכרה בקיום אומה ישראלית, אם כי הוא רחוק עדיין מהכרה רשמית כזאת. לפי טענת אחד מאוהדיו, העיתונאי הצרפתי ז'ראר שאיאן, הציע חוואמה בקונגרס הפלסטיני השישי, את העיקרון של מדינה פלסטינית, שבה יהיו היהודים מזכויות לאומיות, בעוד שרוב משתתפי הקונגרס דגלו במדינה ערבית, שבה יהיו ליהודים רק זכויות דתיות ותרבותיות.

תקרית בסאלאמאנקה

ה וואטמה עצמו עמד לא פעם במצב בו היה נאלץ להגן על עצמו מפני האשמה כזו. כדי למצוא חן בעיני השמאל החדש העולמי, התקדם במיקצת לקראת הכרה בקיום אומה ישראלית, אם כי הוא רחוק עדיין מהכרה רשמית כזאת. לפי טענת אחד מאוהדיו, העיתונאי הצרפתי ז'ראר שאיאן, הציע חוואמה בקונגרס הפלסטיני השישי, את העיקרון של מדינה פלסטינית, שבה יהיו היהודים מזכויות לאומיות, בעוד שרוב משתתפי הקונגרס דגלו במדינה ערבית, שבה יהיו ליהודים רק זכויות דתיות ותרבותיות.

במרכז ויכוח מופשט זה עומדת השאלה אם להכיר או לא להכיר ב"אומה" ישראלית, שיש לה זכויות בארץ. מי שמכיר בכך, יכול להגיע משם להכרה בזכותם של הישראלים לקיים את מדינת ישראל — דבר שכל אירגוני הפידאיון מתנגדים לו בחריפות.

חוואטמה עצמו נסוג מעמדתו, וקיבל את דעת הרוב — נגד מדינה דו-לאומית, או רב-לאומית, או מישטר המכיר בקיום אומה ישראלית או יהודית. אולם אויביו המשיכו להאשימו בכך שהוא תומך, בעצם, ברעיון שיש בו דו-קיום עם מדינת ישראל. כך פיסס העיתון הלבנוני "אל-חוריה" (ה"חרות"), ב-8 ביוני 1970, דו"ח על מאורע אופייני שאירע בספרד, ושכיל היה להיות משעשע למדי. מסתבר שבציר סאלאמאנקה, הושמעה ב-15 במאי, יום השנה להקמת ישראל, הרצאה בשפה הספרדית מטעם "החזית העממית הדמוקרטית" של חוואטמה. המרצה גינה את ישראל, בת-ברית האימפריאליזם, ולאחר מכן הגיש את תוכנית אירגונו לפתרון: פלסטין הדמוקרטית, שתקום אחרי חיסול ישראל. אולם למחרת היום אירע משהו מחריד. קבוצה של פלסטינים במקום, שהגדירו את עצמם כ"תומכי המהפכה הפלסטינית", הפיצו כרוז שהקף את "החזית הדמוקרטית". נאמר בו: "הפתרון הדמוקרטי פירושו — הכרה ביחדות כלאום, הכרה ביישות הישראלית, פגיעה במאבק המזויין כדרך יחידה לשיחרור פלסטין, והסכמה מדעת או שלא-מדעת לתוכנית אבנרי. תוכנית אבנרי היא הפתרון הישראלי לבעייה הפלסטינית, והיא קובעת כינון קונפדרציה שמית לכל עמי המזרח התיכון. פתרון דמוקרטי פירושו גם הכרה במדינת-ישראל, במקום לחסל אותה כהקדמה לשלום, וכינון מדינה פלסטינית מחוץ לגבולות ישראל, הבעייה תיפתר באמצעות ממשלה ישראלית וממשלה פלסטינית, בדרך של משאומתן ישיר... כמו כן ייפתחו הגבולות בין שתי המדינות, להגברת שיתוף-הפעולה המיסחרי ביניהם, ולבטוף יקום מנגנון פרלמנטרי, שאירגן את האינטרסים של שתי המדינות".

השמצה נוראה זו הוציאה את אנשי "החזית הדמוקרטית" מכליהם. הם יצאו מייד להתקפה נגדית על "חבורה ימנית זו" שפירסמה את הכרוז. אלה אמנם הודו שהעלו בהצאתם את "תוכנית אבנרי", אך רק כדי להשוותה עם "הפתרון הדמוקרטי", ולפסול אותה.